

Vier analisten delen hun verwachtingen voor dit jaar

De zuivelmarkt in 2016

Vorig jaar kenmerkte zich door een diepe prijsval en de melkveehouderij begint dit jaar met lage prijzen. Zal de zuivelmarkt dit jaar opkrabbelen? Vier analisten delen hun inzichten.

Roel Jongeneel:

2016 wordt een lastig jaar

De melkprijs is het afgelopen jaar fors onderuit gegaan. Dat ligt, zoals altijd, aan een combinatie van factoren die zich op verschillende plaatsen in de wereld voordeden. Landbouwmarkten zijn globale markten. Als er in Azië iets gebeurt, voelt de melkveehouder het hier in zijn portemonnee. De wereld wordt steeds ingewikkelder en het is moeilijk om ontwikkelingen te voorspellen. Maar het is bijna altijd mogelijk de zaak terug te brengen tot twee fundamentele zaken: vraag en aanbod.

Het jaar 2015 is wat de EU betreft het jaar van de afschaffing van de melkquotering. De EU-melkproductie is in een paar jaar tijd met een kleine 10 miljoen ton gegroeid. De vraag naar zuivelproducten in de EU groeit maar beperkt. De bevolking groeit nauwelijks en vergrijs, en de inkomensgroei is door de economische crisis nog steeds matig. De EU, en dus ook Nederland, moet de extra productie steeds meer op de wereldmarkt afzetten. Babymelk loopt nog steeds goed, maar de totale vraag naar zuivel door China is per saldo fors teruggeval-

len. De Chinese economie moet onherroepelijk omschakelen naar een lager groeipad dan dat van het afgelopen decennium.

Deze ontwikkelingen, en er zijn er meer te noemen, illustreren hoe klein de marges tussen tekort en overschot vaak zijn in de landbouw. De omslag naar een overschot vertaalt zich direct in de prijzen.

Wordt het beter? Niemand kan de toekomst voorspellen, maar volgens onze prognoses lijkt er ruimte voor wat prijsherstel in de loop van 2016. Een wat sukkelende melkprijs krabbelt de komende paar jaar op naar rond de 33 cent (EU-gemiddelde). Pas daarna, maar dan zitten we al ver in 2019, lijkt er weer meer muziek in melk te zitten.

Het nieuwe jaar wordt dus niet makkelijk. Daarbij komt nog de onduidelijkheid over mest en milieu. In dat licht bezien is de groei van de melkproductie en de veestapel in Nederland onevenwichtig. Nog langer wachten met het doorhakken van bestuurlijke knopen maakt de toekomst alleen maar lastiger.

Roel Jongeneel is sinds 2004 verbonden aan het LEI Wageningen UR. Tegenwoordig is hij daar beleidsspecialist Landbouwbeleid en senior onderzoeker landbouwmarktontwikkelingen. Hij specialiseert zich onder andere in economische analyse en in melkveehouderij. Daarnaast is hij verbonden aan Wageningen Universiteit als universitair docent landbouwpolitiek.

Kevin Bellamy:

Balans is de sleutel

Wereldwijd wordt meer melk geconsumeerd dan ooit tevoren, en die consumptie zal verder groeien in 2016. Maar het aanbod van melk stijgt ook, en de sleutel tot prijsherstel is de balans tussen vraag en aanbod.

20 procent van de wereldwijde consumptie van zuivel vindt plaats in Europa en die consumptie zal in volume groeien. Helaas is het zo dat, waar Europa 20 procent van de wereldvraag naar melk voor zijn rekening neemt, het 28 procent van het aanbod produceert. De waarde van dat surplus op de wereldmarkt heeft een grote invloed op de melkprijs.

In de VS, goed voor 15 procent van de wereldzuivelconsumptie, zal de economische groei sterk doorzetten, en daarmee zal de vraag naar zuivel in 2016 ook sterk groeien. Ook de Chinese zuivelconsumptie zal verder omhoog gaan in 2016. Met veel kleinere voorraden dan vorig jaar zullen Chinese verwerkers zich vaker tot de wereldmarkt keren om aan de stijgende vraag te voldoen. Op andere plaatsen is het nieuws niet zo

goed. De Russische markt blijft halsstarrig gesloten voor zuivelimporten van de meeste westerse aanbieders, en de zwakke roebel maakt import uit andere landen duur. Lage olieprijsen en een sterke dollar raken ook de vraag van andere zuivelimporterende landen. En dan het globale aanbod. De EU heeft het nieuwe productieniveau nog niet gevonden. Dat maakt het moeilijk om de markt in te schatten, maar een neerwaartse trend in 2016 is onwaarschijnlijk.

Meer in de verwachting liggen een krimp van de productie in Nieuw-Zeeland en de VS, waar respectievelijk lage prijzen en een hoge dollarkoers een rem zetten op uitbreiding. Het effect van vraag en aanbod op de Nederlandse melkprijs hangt af van wanneer de balans wordt gevonden op de wereldmarkt. Op een gegeven moment zal het teruglopende aanbod de groeiende vraag ontmoeten. Dan zal de markt omslaan en zullen prijzen stijgen. Wanneer dit precies gebeurt, valt moeilijk te bepalen, maar op het moment lijkt dat omslagpunt halverwege 2016 te liggen. ►

Kevin Bellamy is vanaf oktober 2011 senior analyst dairy bij de Rabobank. Daarvoor is hij onder andere directeur zuivel geweest bij het Global Dairy Platform, een internationaal consortium van zuivelorganisaties, en hoofd van het Britse Milk Development Council.

Uitgebreide analyses

Op deze pagina's zijn de analyses samengevat. Voor de volledige teksten zie www.melkvee.nl en dan het dossier 'Vakblad Melkvee'.

Klaas Johan Osinga:

Gematigd optimistisch over de melkprijs

De melkproductie is afgelopen driekwart jaar snel gegroeid in lidstaten als Nederland, Ierland en België. Dit is vooral een reactie op het einde van het EU-melkquotum. Er treedt in Europa een abrupte verschuiving op van de productie. Bovendien werkte het milde weer van eind 2015 mee.

Op wereldwijd niveau is het beeld echter anders. De melkproductiegroei van de EU was in 2015 ongeveer 2,3 procent t.o.v. 2014. Andere belangrijke zuivelexporterende landen, zoals Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Australië, groeiden de laatste maanden van 2015 of veel minder of zelfs helemaal niet.

Als je dat afzet tegen de jaarlijkse mondiale consumptiegroei, die al enige jaren wordt geschat op 2 procent per jaar, dan valt de melkproductiegroei mee.

Het probleem zit dus vooral aan de vraagkant; de onduidelijke economische situatie in China en de Russische handelsboycot. Brazilië zit in recessie en Rusland zit in de problemen.

Bovendien zitten olie-exporterende landen als Algerije en Nigeria zonder cash, door de lage

olieprijs.

Maar markten worden door sentiment gedreven, de pendule kan zomaar weer een andere kant uitslaan. China groeit 6 procent per jaar - nog steeds een hoog percentage. Het land is weer actiever in de markt. De wereldwijde bevolkingsgroei, 1 procent per jaar, gaat voorlopig door. Er is een goede vraag in meer ontwikkelde markten. De EU-economie verbetert langzaam maar zeker. De VS is nu de belangrijkste exportmarkt voor de EU. Japan en Egypte nemen ook meer af. Zowel in de EU als in de VS wordt er meer boter/room geconsumeerd. Het is dus niet allemaal kommer en kwel.

Samenvattend is volgens mij gematigd optimisme voor 2016 gerechtvaardigd als het gaat om de melkprijs.

En aan de kostenkant: de rente is laag, energie- en voerkosten zijn gedaald, de melkquotumkosten zijn weg. Daar komen kosten in relatie met fosfaatrechten voor terug, maar als boer kun je daar in je bedrijfsvoering tot op zekere hoogte op inspelen.

Klaas Johan Osinga is sinds 1999 werkzaam bij LTO. Hij heeft daarvoor in het Nederlands praktijkonderzoek en in de tropen gewerkt. Hij is opgegroeid op een gemengd bedrijf in Friesland. Bij LTO is hij actief in het beleidsteam Internationale Zaken, met specifieke aandacht voor GLB, mededinging en economische analyse. Zijn marktupdates zijn gebaseerd op kennis verkregen vanuit zijn internationale netwerk, media en eigen analyse.

Mark Voorbergen:

Het licht aan het einde van de tunnel lijkt nog ver weg

Mark Voorbergen, eigenaar van Voorbergen Consultancy BV, is sinds 2011 onafhankelijk adviseur voor de zuivelindustrie, waar hij bedrijven onder andere adviseert op het gebied van marktanalyse en strategie. Daarvoor is hij marktanalist zuivel geweest bij de Rabobank en bij de Dutch Dairy Board.

Op de traditionele nieuwjaarsborrel van de Nederlandse zuivelsector was het sentiment tamelijk negatief. Dit komt wellicht omdat Nederland midden in het centrum van het Europese melkaanbod zit. We zijn een van de grootste bijdragers aan het huidige EU-melkoverschot, maar ook om ons heen hanteren weinig landen de rem. Er zijn genoeg redenen voor pessimisme. Bijvoorbeeld:

- voor de kaasexport raken alternatieve markten voor Rusland verzadigd;
- veel melk stroomt op interventieprijsniveau naar de EU-voorraadschuren;
- het melkaanbod in de rest van de wereld verzwakt niet genoeg om ruimte te bieden aan het sterke EU-melkaanbod;
- China neemt nog steeds volumes af die zwaar onder het niveau van 2013 en 2014 liggen.

Toch ontstaat er een onderstroom van ontwikkelingen die op termijn de balans in de markt terugbrengen:

- In Nieuw-Zeeland, Australië en de VS zal het melkaanbod dit jaar niet veel groeien;
- China heeft een belangrijk deel van zijn oude voorraden opgeruimd en de verwachtingen

voor de Chinese melkproductie zijn voor het komende seizoen niet hoog. De importbehoefte van China zal hoger zijn dan in 2015; - de huidige lage zuivelprijzen brengen grote aantallen nieuwe consumenten in prijsgevoelige regio's als Azië en Afrika naar de zuiveltafel.

Ik ben er van overtuigd dat de wereldmarktbalans er vanwege deze ontwikkelingen eind 2016 fundamenteel veel beter voor staat. Maar dat is waarschijnlijk te vroeg voor een substantiële verbetering van de melkprijs. Dit maakt 2015-2016 tot een relatief lange periode van melkprijsniveaus die niet kostendekkend zijn. Hopelijk hebben melkveehouders in 2013 en 2014 financiële buffers gevormd die hen hier doorheen kunnen trekken. Maar bij bedrijven waar die winsten grotendeels in nieuwe stallen zijn geïnvesteerd, moeten ook de banken langer dan gebruikelijk bijspringen. Daarnaast lopen de verschillen in melkprijzen tussen individuele melkverwerkers op. Deze factoren maken de verschillen in de rentabiliteit tussen melkveehouders op dit moment behoorlijk groot. ■